

نگرده بودند و بواسطه اطلاعاتی که مادر آن زمان تحصیل کردیم عده از این متظلمین واقفاً مظلوم واقع شده اند و این تصور از اعضاء عدلیه بوده است نه از دیگران خصوصاً در مسئله صدر الاسلام که مشکوة الاطبا و جمعی در حق او تصدیق دارند و باینکه تصدیق داده اند نمی دانم چرا در این باب رسیدگی نمی کنند و همه این هیئت تصدیق دارند که این اشخاص مظلومند و به تظلمات اینها رسیدگی نمی کنند .

معاون عدلیه - دوسیه های این اشخاص که در تصرف این هیئت بود وزارت عدلیه نتوانسته است بآنها دست بزند و در این باب مکاتبات کردند و فقط در این اواخر این هیئت آمدند دوسیه ها را تسلیم عدلیه کردند و عدلیه هم نمی تواند تا دوسیه ها را تحویل نگیرد دست بزند این بود که بهمان ترتیب بود تا اینکه يك نفر از طرف هیئت رئیسه معین شد و آمد دوسیه ها را تحویل داد اما در باب صدر الاسلام گمان نمیکنم درباره ایشان و آن هیئت ظلمی شده باشد خود بنده دخیل در کار بودم و می رفتم به عدلیه هیئت رسیدگی کردند و واقفاً ثابت کردند که به صدر الاسلام ظلمی شده است اینطور نیست معین شده بود مگر که کنند بین آن اشخاصی که ادعای ظلم می کنند و اشخاصی که می دانند که برای این شخص ظلمی نشده است ممکن بود که حکم بدهند و بموقع اجرا گذاشته شود و البته وزارت عدلیه اجرا می کرد امروز می گویند رسیدگی کردیم ظلم درباره صدر الاسلام شده است بدون اینکه ثابت شود و مجازات او معین شده باشد و در این باب صدر الاسلام بتازگی بمقام مجلس شورای ملی و نیابت سلطنت عظمی و وزارت عدلیه عریضه داده است که مشغول رسیدگی است ولی این از مشکل ترین کارهایی است که باین زودی رسیدگی نخواهد شد بجهت آنکه صدر الاسلام متهم است در وکالت بکاغذسازی متهم است بر شوه دادن باین جهت وزارت عدلیه نمی تواند يك حکمی از روی صحت بدهد و الان درباره صدر الاسلام مجدداً از طرف وزارت عدلیه تأکید شده است که تحقیقات راز و دتر بکنند بواسطه این که اسباب تحقیقات فراهم نه بود و مسئله کاغذ سازها يك مسئله است که هنوز دولت تکلیف عدلیه را در این باب معین نکرده است که تحقیقات خود را در این باب به نامائیم و هنوز تحقیقات لازمه نشده است و باید باشد تا در موقع درست تحقیقات شود این است که مسئله صدر الاسلام همین طور مانده است و همین طور کاغذ سازها ولی حالا ممکن است تشکی بکنند از اعضاء عدلیه یعنی بدون اینکه ملاحظه آنرا بکنند که این شخص کاغذ ساز است یا اینکه متهم باین فعل شنیع است یا خیر مجدداً تعاقب بشود ولی در خصوص ادعائی که از اعضاء عدلیه میکند این مسئله در تحقیق است و معلوم خواهد شد

کاشف - بنده از طرف هیئت کاملاً رد میکنم فرمایشات ایشانرا .

رئیس - التفات بفرمائید که ایشان میفرمایند هیئت در این خصوص حکمی نداده اند .

کاشف - بنده بعد از این در اینخصوص استیضاح دارم .

رئیس - آقای ابوالقاسم میرزا شما هم از معاون عدلیه سئوالی داشتید بفرمائید

ابوالقاسم میرزا - قریب ۳ چهار ماه است امین عدلیه کرمانشاهان استمفا داده است و آمده است و مکرر بوزارت عدلیه عرض شده است که امین عدلیه معین شود و بفرستند بجهت اینکه امور عدلیه آنجا از هم کسبخته نشود و هنوز نفرستاده اند خواستم به بینم که امین عدلیه برای کرمانشاهان معین کردند و اگر معین کردند چه وقت حرکت خواهند کرد .

معاون وزارت عدلیه - از ولایات خیلی جاهست که این روزها امین عدلیه ندارد بواسطه دقتیکه وزیر عدلیه می خواهد در انتخاب امنای عدلیه بنماید این است که فرستادن امین عدلیه بتأخیر افتاده است در ظرف همین هفته برای جا هائیکه امین عدلیه ندارد مخصوصاً برای کرمانشاهان معین و فرستاده خواهد شد برای دو سه جای دیگر هم معین شده است حرکت میکنند دستور روز شنبه تعیین تکلیف حاج عبدالسلطنه - تته قانون معارف - شور اول در قانون دیوان محاسبات .

[مجلس یکربیع بعد از ظهر ختم گردید]

جلسه ۱۳۴

صورت مشروح روز شنبه ۲۱

شهر شعبان المعظم ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاءالملک تشکیل گردید .

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

رئیس - در صورت مجلس اگر ملاحظاتی هست بفرمائید .

آقاسید محمدباقر ادیب - چندی قبل بنده کتباً سئوالی از آقای وزیر داخله کرده بودم در باب انتظام عربستان هنوز برای جواب حاضر نشده اند می خواستم به بینم در آن باب ترتیبی داده شده یا خیر .

رئیس - عرض کردم در صورت مجلس آقایان اگر فرمایشی دارند بفرمائید سئوال شما فرستاده شده البته جواب خواهند داد .

وکیل التجار - در خصوص غائبین با اجازه که اینجا صورت مجلس نوشته شده است چون غائبین با اجازه عذر موجه داشته باشند و باینجهت استدعا میکنم عذر ایشان را مخصوصاً در صورت مجلس بنویسید والا بنده ممکن است در منزل کارهای شخصی داشته باشم و بنویسم که چون عذر دارم نمی توانم بیایم دیگر اینکه پریروز رایورت کمیسیونها که خوانده شد غائبین با اجازه از روسای کمیسیون اجازه داشتند و حال آنکه باید از رئیس اجازه بگیرند .

رئیس - این را ما هم در هیئت رئیسه مذاکره کرده ایم که آقایانی غایب می شوند باید عذر موجهی ذکر نمایند بجهت اینکه باندراهای غیر

موجه نمیتوان اجازه داد که غایب شوند البته کسانی که غیبت می کنند یا باید مریض باشند یا اینکه واقفاً يك کار خیلی فوری داشته باشند که نتوانند بیایند

سلیمان میرزا - بنده بهمین ملاحظه که آقای وکیل التجار ذکر کردند خواستم عرض کنم که آقای میرزا داد خان مدتی است مرض کلیه دارد و باین جهت نمی توانند بیایند محض اطلاع عرض کردم که مدتی غایب بدون جهت نباشد

کاشف - در مسئله سئوال بنده از وزارت عدلیه اظهار بنده خصوص صدر الاسلام نبود بنده گفتم صدر الاسلام وعده و اینکه سایرین را اسم نبردم برای این بود که وقت مجلس را تلف نکرده باشم فقط صدر الاسلام شاکی نبوده خیلی اشخاص هستند که شاکیند و اسم مشکوة الاطبا هم در صورت مجلس نوشته نشده است .

محمد هاشم میرزا - اینکه در صورت مجلس نوشته شده است که معاون وزارت عدلیه جواب داده اند صدر الاسلام متهم ببعضی جنایات بوده است بنظر بنده همچو افطی را نگفت فقط گفت که متهم بخیانته در وکالت و کاغذسازی و غیره لفظ خیانت در اینجا گفته نشده .

رئیس - ورود آقای حاجی امام جمعه خوئی را بمجلس تبریک میگوئیم و اظهار امیدواری مینمائیم که سایر علمای خمه هم زود تر بمجلس تشریف بیاورند که عده نمایندگان تکمیل شود اگر چه نمیخواهیم از موضوع خارج شویم ولی بنا بر اینکه راجع بیکي از نمایندگان محترم است که تا کنون وقت خودش را از برای امورات شخصی خودش راهم صرف مجلس کرده است و بحیثیات مجلس شورای ملی بر می خورد گمان میکنم که مجلس لازم بداند که از آن مذاکره بنمائیم آقای حاجی سید نصر الله هم که در نظر نمایندگان البته مقامی دارند در یکی از روزنامه ها نسبت به ایشان توهینی شده است که در واقع بمجلس شورای ملی بر می خورد و گمان میکنم مجلس شورای ملی هیچ راضی نیست که درباره ایشان يك همچو توهینی بشود و گمان میکنم که مجلس شورای ملی بامن همراه باشد در اینکه اظهار نفرت از مندرجات این روزنامه بنماید تا معلوم شود بعضی چیزهایی که در روزنامه ها نوشته میشود و توهین و تخفیف از اشخاص می نمایند هیچوجه ملائمت طبع مجلس شورای ملی نیست حالا آقای حاج سید نصر الله هم اگر بخواهند در این باب توضیحات بدهند البته نمایندگان محترم مساعدت خواهند فرمود (عموم تصدیق کردند)

حاجی سید نصر الله - پریروز آقای آقاسید حسین اردبیلی مرا خواستند و بمن فرمودند که يك جریده از ملا نصر الدین آمده است (این نمره آخری) و بعضی توهینات از تو کرده است و صلاح نمی دانم که این نمره منتشر شود باین جهت آنقدری را که در نزد من است توزیع نکردم و يك چیزی هم نوشتم بآن آدمی که دور از مرکز است بنده عرض کردم خیلی ممنون هستم ولی اگر خود من موزع این روزنامه بودم توزیع میکردم و از ایشان خواهش کردم همین يك نمره را به بنده بدهند اینست که این نمره را از ایشان گرفتم و حالا اگر آقایان اجازه بدهند خودم بخوانم و آنقدری که عجالة ممکن است

برند و همه کتابها و لوازمات را با فهرست کتب و دفاتر حساب یکسر بمدرسه تحویل کردند چنانکه اکنون همه آنها در مدرسه حاضر و موجود است در اوقات هیئت ریسه لازم دانستم با بودن مترجم-الملك مجدداً و تحقیقاً بحساب کتابخانه رسیدگی شود لهذا با حضور خان رئیس و نصرت السلطان و آقا شیخ محمد علی و حاجی سید ابوالحسن و مترجم الملك و فلامرضا خان حسابها را رسیدند تا نیا مهور و مختوم بهر حاضرین بجای سید ابوالحسن سپرده شد و اکنون همه کس میتواند جزئیات امر کتابخانه را بفهمد و برسد و با همه صحت ترتیبات کتابخانه باید بگویم من فقط نظارت در امور داشتم و ابتدا پیرامون مباشرت کار های کتابخانه نگشتم بلی دخالتی که در کارها داشتم تقاضای پاره کتب از مردم بود که بتوسط من به موجب قبض صاحبانش تحویل کتابخانه شود و همچنین به مت مخبر السلطنه زیاده بر هزار تومان تحصیل وجوه اعانه شد که هنوز مبلغی از آن وجوه نزد ایشان است و مبلغی نزد جهانیان و مبلغ دیوست تومان نزد جناب مؤتمن الملك است که کمک فرمودند بکسانی که الساعه تمهید اداره کردن کتابخانه را بکنند می توانند همه آنها را جمع آوری نمایند و همه معاونین و شرکاء و و کلاه قدیم و جدید کتابخانه را مطلع می سازم هر نوع رسیدگی یا افسادی را که برای اداره کردن کتابخانه در نظر داشته باشند ممکن است با استحضار وزارت علوم معمول و میزدل دارند در اینموقع لازم است که جناب مترجم الملك یاد آور شوم که بر حسب وظیفه که در عهده داشتند لازم می شود صورت حسابها را موافق ریز مفصل طبع و نشر کنند تا همه کس بجمیع جزئیات حساب آگاه شود از معاون وزارت علوم درخواست می کنم در جمیع مراتب مروضه خصوص امر کتابخانه اقدامات خودشان را کلا حل کنند و اطلاعاتشان را مشروحا بمجلس برسانند خیلی خوشنود می شوم قبل از آنکه لایحه مراقبت در امر اوقات از مجلس بگذرد ابتدای شروع از امور منسوبه بامر بوطه بمن شود قسمت سوم از مقاله راجع بامور دوره قبل از مجلس گذشته در این مقام چون جراید منتشره آن اوقات حافظ افعال و حاکمی اعمال همه بوده و هر چه واقع شده در مسمع و مشهود همه اهالی ظهور یافته تطویل و تصدیق نمیدم فقط میگویم اگر برای احکام امر مشروطیت در مراعات جانب اساسی اسلام چیزی گفته ام باین گناه معترفم و ختام عمر خودم را بجرم همین يك تصمیم آرزومندم و البته نویسنده تمثیل باین بیت کندهاست من خندف ان لم انتقم من بنی احمد ما کان فعل در کمیسیون مالیه هم هیچوقت قبلاً و بعداً عضو نبوده و نیستم و در امر قبول یا قطع حقوق هم رأی خلاقى نداده ام.

اهل شهر کافی میدانم در مسئله موافقت یا مخالفت با شیخ نوری و تشکیل انجمن شصت نفری امر را حواله میکنم بمندرجات رساله (عصای موسى) که در استبداد صغیر ذی حجه ۱۳۲۶ در فلسفه حکومت اسلامی نوشته ام و از نظر بعضی آقایان و سکالی حاضر گذشته و امیدوارم بزودی بطبع و نشر رساله موفق شوم تا همه شبهات حل شود و هم مقام دقت و عظمت سیاست اسلامی بر جمله هالهبیان روشن گردد خیلی عذر میخواهم که این مقدار از وقت مجلس را صرف این مذاکره کردم.

رئیس - بعضی از نمایندگان اینجا میخواهند فرمایشاتی بکنند لکن لازم میدانم این را عرض کنم که این مطلبی نیست که اینجا مطرح مذاکره شود همینقدر لازم بود مجلس شورای ملی بنمایاند که موافق نیست با بعضی از مندرجات این روزنامه و مقصود این بود که اظهار یک برائت زمه از طرف مجلس شود در مسئله توهینی که یکی از اعضاء آن شده است (همه گفتند باید در این خصوص مذاکره شود)

رئیس - چه حاصلی دارد آن مقصودی که منظور بود حاصل شد دیگر بیش از این نمیشود وقت مجلس را تلف نمود حالاً رأی میگیریم در اینکه مجلس شورای ملی از مندرجات این روز نامه اظهار نفرت مینماید هر کس موافق است باینکه مجلس شورای ملی بهیچ وجه موافقت با مندرجات این روزنامه ندارد قیام کند (متفقاً قیام نمودند).

(آقای میرزا ابراهیمخان لایحه وزارت مالیه راجع بطلب حاج عدل السلطنه را قرائت نمود که بعد از رسیدگی بحساب ایشان تصدیق کرده بود که مبلغ سی و چهار هزار و سیصد و پنجاه و سه تومان طلب دارند و چون خواسته بود که در مرکز باور داده شود - وزارت مالیه يك ده که از طلب ایشان کسر نموده بقیه را که سی هزار و نهصد و هجده تومان است قبول کرده بود با قساطر ذیل تسلیم نماید.

جمادی الاولی ده هزار تومان
جمادی الاخری ده هزار تومان
رجب ده هزار و نهصد و هجده تومان.

رئیس - خاطر آقایان مسیوق است که این فقره بمجلس آمده و بعد از مذاکره دومرتبه در آن اخذ رأی شده و بواسطه امتناع آقایان از اظهار رأی اکثریت حاصل نشد در صورتیکه اگر بحقیقت ملاحظه کنیم نمی بایست این بمجلس بیاید و تصویب مجلس لازم نبود بجهت اینکه وزارت مالیه و دیوان محاسبات تصدیق کرده اند که این شخص این مقدار طلب دارد دیگر این چیزی نبود که محتاج برای مجلس باشد و بمجلس پیشنهاد شود ولی از آنجائیکه اینطور اتفاق افتاده است و دو دفعه در مجلس اخذ رأی شده و نتیجه بدست نیامده است و از وزارت مالیه هم امروز در این خصوص اظهار میشود و کسب رأی مینماید و مایل است که این از مجلس بگذرد که تکلیف معین شود این بود که دومرتبه این را بمجلس آوردم و چون مذاکرات در این باب خیلی شده است خوب است قدری کمتر مذاکرات شود که هم نتیجه بدست بیاید و هم وقت مجلس را چندان تلف نکرده باشیم حالا

رایورت کمیسیون هم در اینخصوص قرائت میشود (آقای میرزا مرتضی قلیخان رایورت کمیسیون بود چنانکه قرائت کرد که تصویر کرده بود سی و چهار هزار تومان طلب حاج عدل السلطنه را وزارت مالیه بدون کسر از اول جمادی الاولی ماهی دوهزار و پانصد تومان پردازد تا تمام شود مشروط بر اینکه قبل از وقت سند پنجاه هزار تومان را که باینکه مقروض است تسلیم وزارت مالیه نموده سند پرداخت بترتیب فوق دریافت دارند.)

وکیل التجار - اولاً عرض میکنم که این لایحه بهمان شکلی که چندی پیش در مجلس قرائت شد و تقریباً بعنوان اینکه آقایان رأی ندادند در عیناً بدون اینکه بوزارت مالیه فرستاده شده باشد این لایحه کمیسیون تجدید نظری نموده باشد امروز در مجلس قرائت شد و حال اینکه بایستی بوزارت مالیه فرستاده باشند که يك توضیح تازه بدهند باینکه کمیسیون تجدید نظری نموده باشد تصور میکنم احتمال داده اند در رأی نمایندگان تغییری پیدا شده باشد یا اطلاعات تازه کسب کرده باشند در صورتی که گمان میکنم نمایندگان که آن زمان رأی بردن یا قبول دادند تغییری در رأی ایشان پیدا نشده است دیگر اینکه باید اولاً اساس این قرض را دانست بجهت اینکه زمانی که محمد علی میرزا رفتنی شد و قرضی که داشت و فرار شد دولت قبول کنند در کمیونی که در آن زمان بود رسیدگی بقرض او شده تمام آنها را ثبت کرده اند و از روی آن تمهید نمودند که دولت بپردازد و حالا این طلب حاج عدل السلطنه نمی دانم از چه بابت است بعقیده بنده باید رجوع کرد بآن صورتی که در آن کمیسیون نوشته شده و از وقتی که آن تمهید شده است چنانچه این فقره در آن است که اصلاً نباید بمجلس بیاید و باید همانطور که وزیر مالیه سایر آن قرض را پرداخته این راهم بپردازد بنده نمیدانم در صورتیکه جزء آن قرض بوده دیوان محاسبات از چه راه اینطور رسیدگی کرده است حساب اگر صحیح است برای چندتومانی چهارقران کسر می شود اگر مثل حساب های سابق است که بنائی می کردند و حواله میدادند او دو هزار کم میکرد و بدیگری حواله میداد و همینطور او دو هزار کسر می کرد تا اینکه بالاخره تومانی دوهزار باقی بچهار میرسد که این بعقیده بنده خیلی زیاد است و باید رسیدگی کرد و هر چه در واقع طلب او شده داده شود و اگر مثل حسابهای سابق نیست و واقعاً طلب دارد که بنده تومانی یکشاهی را هم مصلحت نمی دانم کسر شود يك آدمی که طلب دارد حقش است و باید تا دینار آخر بگیرد کسر کردن ندارد در هر صورت بنده باید اولاً بدانم که این قرض دولت بوده یعنی در جزء قرضی که در کمیسیون قبول شده هست یا خیر و بعد هم بچه قاعده تومانی چهار قران کسر شده است علاوه بر این در خصوص حوالجات که اینجا نوشته است در باب حساب میرزا نورالله خان که آنروز مرحوم شده بود آنروز رسیدگی شد چیزی باقی نمانده است و تا دینار آخر همه ساله پرداخته شده است و از حوالجات دیگر مبلغی بنظرم باقی بود که آنهم در پارسال وصول شد و

اساساً این باید مدلل شود که این فقره جزء قرضی که در کمیسیون قبول شد هست یعنی این قول قرض دولت حالیه است و باید بدهند یا خیر تا اینکه طلب مدلل نشود بنده که نمی توانم رأی بدهم و تصویب نمایم بجهت اینکه امثال این خیلی است و محمد علی میرزا با خیلی اشخاص طرف حساب است و اگر ما بخوایم تمام آنها را بدهیم مسلماً با دو کرور هم نمی توانیم آنها را پاك کنیم و اگر که این در باب طلب از شخص محمد علی میرزا است و در جزء آن قرض نیست که از بابت پول خودش که سالی یکصد هزار تومان برای هیچ از این ملت بیچاره میگیرد کسر کند و الا در این موقع بنده تا ندانم که این از چه قبیل قرض است نمی توانم تصویب کنم بجهت اینکه اطلاع دارم که بجز این پنجصد هزار تومان نود هزار تومان صد و پنجاه هزار تومان طلب دارند و همه منتظرند که این چطور می شود بعد همه را بفرستند و از مجلس مطالبه نمایند.

آقای شیخ ابراهیم زنجانی - بنده میخواهم بفهمم که ما در چه چیز مذاکره میکنیم اگر در این مذاکره میکنیم که این قرض را بعد از آنی که معلوم شد آیا باید داد یا نه این قابل مذاکره نیست البته اگر قرض دولت است مسلماً باید داد و اگر مذاکره در این است که این قرض هست یا نیست و محل حرف است که باید داد یا نباید داد باید معین شود و بفهمیم آتوقت رأی بدهیم.

رئیس - عرض کردم این يك مطلبی است که نباید بمجلس بیاید ولی چون دومرتبه بمجلس آورده اند و در هر دو مرتبه همینطور که آقای وکیل التجار فرمودند رأی گرفته شده امتناع آقایان اسباب این شده که رد و قبول آن معلوم نشد وزارت مالیه هم در این باب تکلیف میخواهد این است که این دفعه بمجلس آوردم که تکلیفی برای آن معین شود.

کاشف - این مطلب آنقدری که راجع است بوزارت مالیه باید وزیر یا معاون حاضر باشد و آن قسمتی که راجع است به کمیسیون باید بمخبر کمیسیون حضور داشته باشد و بنده هیچیک از آنها را نمی بینم.

وکیل الرعایا - بنده گمان میکنم که دیوان محاسبات بوظایف خود عمل کرده است وزارت مالیه هم بوظایف خود عمل کرده است اما بوظایف خودمان عمل نمی کنیم اما در باب حاج عدل السلطنه آنچه که بنده اطلاع دارم موجب طلب ندارد دیوان محاسبات و چیز خریداری است و بجن مردم پوشانیده و ما نمی توانیم بگوئیم که این قرض دولت نیست و باید داد و آنکسی که این حرف را بزند بنده او را لایق ملک داری نمی دانم وزارت مالیه تصدیق کرده است که این قرض دولتی است و باید داد دیوان محاسبات هم تصدیق کرده است من هم که یکی از نمایندگان هستم در اینجا (مجل نطق) تصدیق می کنم که این قرض دولت است و باید داده شود.

دکتر علی خان - معین طوری که آقای رئیس در ابتدا فرمودند در این باب هیچ مذاکره لازم

نیست و باید رأی گرفت ولی این ترتیبی را که از وزارت مالیه پیشنهاد شده است در کابینه سابق بوده است و بنده نمی دانم این وزیر مالیه می تواند این ترتیب تأدیبه نماید یا خیر دیگر اینکه باید رأی گرفت و گذراند که کار قانون موارف عقب نیفتد.

رئیس - در خصوص ترتیب تأدیبه آن بعقیده بنده لازم نیست که بمجلس بیاید با وزارت مالیه است هر طوریکه ممکن است بپردازد.

معین الرعایا - عرض می کنم نظر بخدمتانی که حاج عدل السلطنه کرده بود در آن زمان تصویب شد و از کابینه سابق هم سندی در دست او است که این قرض دولت است و باید داد و اینک دیوان محاسبات از طلب او کسر کرده است نباید اصرار کرد لابد هلثی داشته است حساب که نباید یکی یکی جزئیات آن در مجلس بیاید چنانچه آقای رئیس فرمودند چون این مطلب در مرتبه است بمجلس آمده و تکلیف معین نشده است خوب است ایندفعه زودتر رأی گرفته شود که هم وقتان بیش از این تلف نشود و هم اینکه تکلیف این مسئله معین شود همینقدر عرض می کنم که این از نظر وزارت مالیه و دیوان محاسبات گذشته و وزیر سابق هم تصدیق کرده اند که این طلب باید داده شود.

عز الملک - در این خصوص در دو جلسه مذاکرات کامل شد و رأی هم گرفته شده که مذاکرات ختم شود بواسطه اینکه این از قرض دولت است و باید داد دیگر اینقدر مذاکره لازم نیست رأی بگیرد و مذاکره را ختم کند.

سردار اسعد - عرض میکنم که اینکار را بنده اول دخیل بودم با هیئت وزرای حالیه این حاج عدل السلطنه يك خدمت بزرگی کرده است که کمتر کسی مثل ایشان خدمت کرده است بدولت منجمله جواهراتی که در یک چمدان بوده است و بفته جواهرات دولتی بوده است و اگر حاج عدل السلطنه نبود ما هیچ دارای این جواهرات نبودیم و او تمام اینها را بدون عیب تسلیم نمود ما در مقابل این خدمت بزرگ باو وعده دادیم که طلب تو را میدهم بعد گفتند باید رسیدگی شود این بود که رسیدگی شد و دیوان محاسبات و وزارت مالیه هم تصدیق کرده اند که این اندازه طلب اومی شود حالا آمدن آقایان و کلا رأی ندادند که این قرض داده شود پس قول بکنجا خواهد رفت.

ادیب التجار - بنده عرض می کنم کسی نگفته است که قرض حاج عدل السلطنه صحیح است یا ناصحیح عرض می کنم ما نمیدانیم این قرض در آن پروتکتلی نوشته شده است یا خیر یعنی وزیر مالیه در این مجلس نیامده است که بگوید این جزء پروتکتلی بوده است اما در باب قرض دولتی بنده عرض می کنم که دولت چندین فقره قبض دارد منحصر بجناب حاج عدل السلطنه نیست چه عملت دارد که این یک فقره بمجلس آمده است اگر بجز تومانی بخواهد برای قرض دولت بدهد فوراً آقای افتخار الواعظین میگوید تا بودجه ملک نیامده است نمی توانیم رأی بدهیم تعجب میکنم هر روز ما میگوئیم باید مطالب بطور الهم فالهم در

مجلس مطرح شود و با وجود این وقت خودمان را در این چیزها صرف میکنیم امروز وزیر مالیه اگر تصویب کرد که این در جزء قرض دولتی است و در آن پروتکتلی بوده است البته می آید اینجا يك کمیسیونی میشود و رأی میدهند و اگر از قرض دیگر هم هست البته بعد از اینکه فهمیدیم تصدیق خواهیم کرد و الا اینطور نمیشود رأی داد و عرض می کنم که برویم سر دستور.

رئیس - اولاً این را عرض کنم که اینهم در جزء دستور بود و ثانیاً این يك مطلبی بود که نباید بمجلس بیاید بطور قاطع آمده است و دومرتبه اخذ رأی شده نتیجه بدست نیامده است این دفعه ما این را بمجلس آوردیم که تکلیف آن معین شود.

محمد هاشم میرزا - عرض میکنم در این چند مجلس که در این خصوص مذاکره شده است جز مکررات چیزی بر مملومات نمایندگان افزوده نشده گفته میشود که این از قرض دولتی است یا خیر البته اگر از قرض دولتی نبود دیوان محاسبات و وزارت مالیه مداخله در رسیدگی نمی نمودند علاوه بر این از قراردی که آقای معین الرعایا فرمودند و وزرای سابق تمام سند داده اند که این قرض دولتی است و نباید داده شود و صیغه انعام و چیزهای دیگر نبوده است که محتاج باینقدر مذاکره باشد خوب است رأی بدهد که این موضوع ختم شود اگر اشکالی دیگر دارید غیر از اینها بفرمایید که مسیوق شوم و الا نباید در يك مطلب چند دفعه داخل شوم و اوقات مجلس را تلف کنیم.

رئیس - بنده هم عرض کردم که آمدن این بمجلس اشتباه بوده است و البته اگر قرض دولتی نبود بمجلس نمی آمد گمان میکنم دیگر مذاکره کردن در آن فایده نداشته باشد.

آقای میرزا مرتضی قلیخان - بنده بمطلب خیلی مهمی را میخواهم عرض کنم اولاً چیزی که در دستور نوشته میشود باید همان وقت نمایندگان اگر قبول ندارند رد کنند الا بعد از آن نمی توانند بگویند این مطلب در دستور گذاشته شده است ثانیاً دستوری که معین می شود بجهت اینست که نمایندگان که عالم القبح نیستند باید تحصیل اطلاع بکنند در موقعی که مطرح می شود آن مطالب را رد یا قبول نمایند و در این جامی بنیم آقایان تحقیقات نکرده اند و میخواهند از السنه همدیگر تحصیل اطلاع نمایند اینست که وقت مجلس بیهوده تلف می شود و الا آن آقایانیکه آن زمان در آن هیئت بودند در اینجا حاضر هستند و ماها که حاضر نبودیم باید از آنها تحقیق کنیم و از مطلب مسیوق شوم يك اعتراض دیگری که با آقایان دارم این است که صورتی را که از روی لایحه وزارت مالیه برداشته این لایحه قرائت شد هیچیک از آقایان آن لایحه را بیرون نیاورد مقابل خودش بگذارد که ببینند وزارت مالیه چه نوشته است آتوقت هر کدام ایرادات وارد می کنند مثل این که یکی از نمایندگان می گوید رأی وزیر مالیه لازم است در این خصوص بدانیم در اینباب چیست و باید در اینجا حاضر باشد بنده عرض میکنم وزیر مالیه بالصرافه در این جا نوشته است که طلب این شخص چند و باید در

اینجا حاضر باشد بنده عرض می کنم وزیر مالیه
بالصراحه در این جا نوشته است که طلب این شخص
چقدر و باید در اینجا حاضر باشد بنده عرض می کنم
وزیر مالیه بالصراحه در اینجا نوشته است که طلب این شخص
چقدر است نوشته کتبی که سندیش بیشتر از قولی
است در این صورت چه ملاحظه در آن هست اگر
در اب برات اقول میخواهند بفرمائید که آن روز
آقای صدیق حضرت در اینجا توضیح کامل دادند
باز هم اگر ممکن است تجدید نمایند بهر حال بنده
میدانم این مسئله محل ایراد نیست و خوب است
زودتر در آن رای گرفته شود که مطلب ختم گردد
صدیق حضرت - این پروتکلی که نوشته
شد و امضا شد دو آن فقط قید کردند که دولت
باید طلب اتباع خارجی را بدهد و بنده تقصیری که
برای این بیچاره می بینم این است که این بیچاره
رعیت داخله است اگر رعیت خارجه می بود الان
طلب خودش را گرفته بود چون رعیت ایران است باید
اینطور سرگردان بماند .

میرزا اسدالله خان - همانطور که آقای
سردار اسعد اظهار فرمودند میترسیم که در اینخصوص
اگر رای بگیریم رای منفی اظهار شود و این مطلب
را رد نماید و حال آنکه امروز بما معلوم شود که
وزرای سابق ما امضای خودشان را در این مورد
گرو گذاشته اند و قول داده اند که این قرض عمومی
بدهند بنده عقیده ام اینست که در صورتی که آنها
تصدیق کرده اند این قرض حال سایر قروضی است
دولت را پیدا میکند و ما از این قبیل خیلی داریم
که بیانک شاهنشاهی بپردازیم و قرض داریم که بیانک
استقرض باید بپردازیم خوب است عجلتاً این
را بگذاریم تا این که بودجه بیاید به مجلس آنوقت
این رادر جزء سایر قروض دولتی محسوب بداریم
در رای بدهیم که پرداخته شود و امروز در اینخصوص
رای بگیریم .

افتخار الواعظین - نظرم هست مرتبه دوم
که این لایحه به مجلس آمد و وزیر امور خارجه حالیه که سابقاً
سمت نمایندگی داشتند اظهار داشتند که این قرض جزء
قروضی دولتی نیست جزء قرض شخص است و باید
از موجب محمدعلی میرزا دادحالا میخواهم بدانم اگر
این در جزء قروض دولتی است که باید وزیر مالیه
بدهد و هیچ باین نیست که در مجلس رای گرفته شود
و اگر در جزء قروض شخصی محمدعلی میرزا است که
البته بنده رای نخواهم داد که دولت ایران قروض
شخصی او را بدهد [گفته شد وزیر خارجه آن روز
همچو اظهاری نکرد.]

مستشار الدوله - اولاً اینجا مکرر گفته شد
که این نباید به مجلس بیاید لازم شد عرض کنم که
این حتماً بایستی به مجلس بیاید برای اینکه جز عصاره
عادیه نیست این یک خرج فوق العاده است که دولت
امروز باید متحمل شود و همچنین اینکه گفته میشود
این از قروض دولتی است یا قروض شخصی این قرض
شخصی محمد علی میرزا است پس باید مجلس در
اینخصوص رای بدهد و در باب پروتکل آقای صدیق
حضرت توضیح دادند آنروز که قروض محمدعلی
میرزا را قبول کردیم در مقابل املاک او بود پارهاز
آن قروض در مقابل محاسبات شخصی او بود از قبیل
حاج فرج و پاره قروض خارجه بود قروض خارجه را

آن روز ما بموجب آن پروتکل بتوسط وزیر امور
خارجه قبول کردیم که داده شود دیگر بعد از آن قرض
قبول نشده راجع بداخله و نه خارجه اما طلب حاجی
عدل اسلمنه به لیل اینکه آقای سردار اسعد فرمودند که این
میتوان گفت در زمره مباشرین امور محمدعلی میرزا
شخص اول کسی بود که خدمت بملت کرد یعنی اگر او نبود
آن جواهراتی که نزد او بود تلف میشد و تقریباً
دو کرو بملت ضرر میخورد این شخص با وسائلی که
در دست داشت فوراً آمد و ارائه ب ربق کرد که ما
با چه وسائل آن جواهراتی را بدست بیاوریم این
بود که در مقابل این خدمات آنروز باو قول دادیم
که طلب این شخص را خود دولت بدهد و در اینصورت
گمان نمیکنم دیگر ابهامی برای این مسئله باشد
که ما این قدر در آن مذاکره کنیم در اینکه این جزء
قروض محمدعلی میرزا است شکی نیست ولی همان
طور که عرض کردم برای پاداش خدمات او و زرای
سابق قول دادند طلب او را بپردازند و البته ما باید
اعمال خوب را تشویق کنیم که اسباب امیدواری
سایرین بشود و این ۳۴ هزار تومان هم در مقابل
خدماتی که او کرده است این قدر اهمیتی ندارد .

رئیس - معلوم میشود اکثریت مجلس بر این
است که رای بگیریم - رای میگیریم از بابت تصویب
حاجی عدل السلطنه مطابق رایورت کمیسیون بودجه
کسانیکه تصویب میکنند ورقه سفید خواهند انداخت .
دورقه رای اخذ و استخراج شد

معاذ الملک - عده حضار [۶۹] ورقه
سفید [۳۹] ورقه آبی (۶) امتناع [۲۴] .
رئیس - با اکثریت تصویب شد .
کسانیکه تصویب کرده اند :

ضیاء الممالک دکتر اسمعیل خان - آقا شیخ ابراهیم
زنجانی - مؤتمن الملک - نجات - هشترودی - معتمدالتجار
صدرالمعلماء - فارسی - آقا میرزا ابراهیم خان - ابوالقاسم
میرزا - معاضد السلطنه - وکیل الرعایا - میر میرزا
شیخ غلامحسین - اسان الحکماء - میرزا احمد قزوینی
آقا سیدجلیل - منتصر السلطان - وحید الملک حاجی آقا
عبدالحسین بروجرودی - فهیم الملک - صدیق حضرت -
مستشار الدوله - دهخدا - سردار اسعد - آقا
سید محمد باقر ادیب - امام جمعه خوئی - معاضد
الملک - حاجی سید نصرالله - معزز الملک -
ذکاء الملک - معین الرعایا - صنیع الدوله - آقا
میرزا ابراهیم قمی - ممتاز الدوله - مشیر الدوله -
میرزا مرتضی قلی خان .
کسانیکه رد کرده اند .

حاجی محمد کریم خان - سلیمان میرزا - ادیب
التجار - آقا شیخ علی خراسانی - مدرس
وکیلالتجار

رایورت کمیسیون معارف راجع بقره چهارم از ماده
ششم که از طرف وزارت معارف افزوده شده بود و
پیشنهاد آقای مشیر الدوله راجع بماده دهم پیشنهاد
حاجی عزالمالک راجع بماده یازدهم قانون اداری معارف
قرائت شد کمیسیون فقره چهارم را اینطور تصویب
کرده بود .

(۴ - اداره کردن موقوفاتی که قبولی مخصوصی
ندارد و موقوفاتی وجود آن از مطلق بریاست صرف
شود و صرف فوائد آنها در اصلاح مکاتب و مدارس و

فوائد عامه و نیز اداره کردن کتبه موقوفاتی که تولیت
یا نظارت آنها مستقیم راجع بدولت است در باب پیشنهاد
آقای مشیر الدوله راجع بماده دهم که مبنی بر اینکه فقره
دویم از ماده دهم را مجلس مشاوره اداری قرار داده
سایر فقرات ماده مزبور را از وظایف هیئت مشاوره
علمیه قرار بدهند کمیسیون بعد از مذاکره بالاخره
ماده دهم را عیناً تصویب و وقفه بنگذارد (هیئت مشاوره) را
بعبارت (هیئت مشاوره معارف) تبدیل نموده و اظهار نموده
بود که مجلس مشاوره اداری راجع بنظامنامه داخلی است
و ذکر آن در این مورد خالی از ضرورت است .

در باب پیشنهاد حاجی عزالمالک کمیسیون عیناً
آنرا تصویب نموده که ماده (۱۱) بشود ابتداء فقره
چهارم مطرح مذاکره شده بالاخره برای اینکه تجدید
نظری در آن شود رجوع شد بکمیسیون پیشنهادی
هم آقای حاجی سید ابراهیم مدرس به عبارت ذیل نمود
(لفظ نظارت در موقوفاتی که وجوه در مطلق مصارف بره
صرف شود اضافه شود) در باب ماده دهم بعد از مذاکره
مجلس عیناً تصویب کمیسیون را پذیرفته و در این باب
اخذ رای شده با اکثریت تصویب شد .

ماده دهم وظایف هیئت شورای معارف - اول حل
غوامض امور معارف دویم - تسویه اختلافات بین مکاتب و
مدارس سیم رد و قبول تألیفات معینه برای مدارس و مکاتب
چهارم مشورت و مدارک نواقص تعلیمات و لوازم تحصیلات
ثلثه از وجوه اعانه و غیره و ترجیح بعضی تدارکات
بمقتضیات حال پنجم تعیین مصرف وجوه فوق العاده که برسم
هدیه و اعانه میرسد و وجوه موقوفات که باختیار وزارت
معارف گذارده شده باشد ششم معاونت فکری بوزیر در
هر نوع مسئله مشکلی که بانهیست رجوع شود از بابت
پیشنهاد حاجی عزالمالک نیز بطوریکه کمیسیون
تصویب کرده بود با جزئی مذاکره اخذ رای شده
با اکثریت تصویب شد .

ماده [۱۱] - برای ایفای بوظایف مذکور
علاوه بر ادارات مرکزی در ایالات و ولایات نیز
بموجب لزوم شعبه ۲ تاسیس شود .

رئیس - بواسطه اینکه يك ماده از این
قانون رجوع شد بکمیسیون رای آخری در آن میماند
برای وقتیکه رایورت کمیسیون بر گردد و ماده ششم
تصویب شود و چون گمان می کنم که تا روز سه
شنبه از کمیسیون در این خصوص رایورت داده شود
رای آخری در این قانون جزء دستور روز سه شنبه
خواهد شد .

آقا میرزا ابراهیم خان - شروع بقانون
دیوان محاسبات نمود و عده اظهار کردند چون
مفصل است خواندن آن جز اتلاف وقت ثمره دیگری
ندارد .

رئیس - چنانچه گفته شد اگر بخواهیم تمام
این قانون را بخواهیم خیلی وقت تلف میشود البته
آقایان آنرا ملاحظه کرده اند حالا داخل می شویم
در شور کلیات این قانون هر کس در کلیات آن
فرمایشاتی دارد اظهار نماید [اظهاری نشد]

رئیس يك بوع تنفس میشود [ثانیاً بعد از تنفس
جلسه تشکیل شد .]

رئیس - در کلیات این قانون دیوان محاسبات
چون کسی نظری نداشت حالا باید رای بگیریم

کسانی که تصویب می کنند داخل در شور مواد آن بشویم قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
[شروع بشور در مواد شده در ماده اول مذاکره نشد و در ماده دوم راجع باینکه دیوان محاسبات مرکب است از یک رئیس و سه نفر معاکم و دوازده مستشار و سه نفر ممیزین درجه اول و دوم و یک مدعی العموم و یک دفتر دار کل و یک نفر منشی باشی آقای مؤتمن الملک دو قسم پیشنهاد عبارت ذیل نموده فرات شد.]

قسم اول - دیوان محاسبات مرکب است از یک رئیس کل سه نفر رئیس محکمه ۶ نفر مستشار ۱۲ نفر ممیز یک نفر مدعی العموم کل یک نفر دفتر دار کل قسم دوم - دیوان محاسبات مرکب است از یک نفر رئیس کل و دو نفر رئیس محکمه هشت نفر مستشار هشت نفر ممیز یک مدعی العموم کل یک نفر دفتر دار کل [بمداز مقداری مذاکره در قسم اول پیشنهاد فوق اخذ رأی شد با کثرت قابل توجه و باماده دوم رجوع بکمسیون گردید.]

ماده سیم - راجع بعد از مذاکره دیوان محاسبات بواسطه ارتباط آن باماده دوم عجزاً مسکوت عنه ماند تا تکلیف ماده دوم معلوم شود و ماده هشتم بواسطه پیشنهادیکه از طرف آقای مؤتمن الملک شد بکمسیون رجوع شد و در مواد چهارم و پنجم و ششم و هفتم پیشنهاد وزیر و مواد ۳ و ۴ و ۵ و ۶ راپورت کمسیون مذاکرات و شور اول بعمل آمده بقیه شور موکول بجلسه آتی گردید.

[آقای میرزا مرتضی قلیخان استیضاح نامه آقای آقا سید حسین اردبیلی را فرات نمود مشرب اینک این بنده در باب نواقص عدلیه و شکایت متظلمین که در هیئت فوق العاده عدلیه متظلم بودند و تا بحال بشکایات آنها رسیدگی نشده از وزارت عدلیه استیضاح می نمایم.]

رئیس - اطلاع می دهیم بوزارت عدلیه حاضر شده تا جواب بگوید دستور جلسه آتی رای آخری در قانون اداری معارف بقیه شور اول قانون دیوان محاسبات.

دکتر علیخان - چندی قبل که سه نفر کسر نمایندگان را انتخاب می کردیم آقا میر سید محمد بهبهانی هم در جزء آنها انتخاب شد و از آن روز تا بحال حاضر نشدند اگر قبول کرده اند خوب است تعجیل شود که تشریف بیاورند و اگر قبول نکرده اند و استعفا داده اند باید عوض ایشان انتخاب شود که بی جهت در مجلس یک صندلی وکالت خالی نماند

رئیس - استعفا نداده اند
حاجی آقا - اول بر حسب نظام نامه داخلی اخطار میکنم مجلس وقتی ختم می شود که رئیس آن را ختم نماید و ما بر حسب نظام نامه داخلی بعضی مطالب داریم که چون در اول خارج از موضوع است نمی توانیم مذاکره کنیم میماند برای آخر مجلس و در آخر هم نمایندگان بدون اینکه رئیس مجلس را ختم کند از مجلس بیرون میروند و حال اینکه نباید بیرون بروند این را بنده اخطار میکنم بعد دیگر اختیار با خود آقای رئیس است و بعد یک مطلب را خیلی لازم میدانم در این مجلس مذاکره بشود و آن

راجع بمذاکره است که در اول جلسه آقای حاج سید نصرالله کردند و در آن موقع چند مرتبه اجازه خواستم ولی چون خارج از موضوع بود عرض نکردم عرض میکنم معاندین و دشمن های مملکت آنهایی که هر طور خواستند آنتریک بازی ها کردند که این مملکت را تخریب بکنند نتوانستند آن کسانی را که خدمت باین مملکت کرده اند و در واقع بزرگتر شمشیری برای این ملت هستند و قوه شان بوده اند از دست ملت بگیرند و معدومشان بکنند نتوانستند در حالیکه بزرگ تر شمشیری که برای این ملت همانها بودند که اولین اقدامی را که در اخذ حقوق حقه ملت شد از طرف آنها بود که اگر اقدام آنها نبود میدانید که دست این ملت بحقوقشان نمی رسید و قوای استبداد نه همچو مسلط بر ایشان شده بود که بآن ضعف قوای خودشان بتوانند کاری از پیش ببرند حالا شروع ببعضی اقدامات دیگر نموده اند مثل اینکه یک وقت یک همچو مقاله در یک همچو روزنامه خارجه دیدم نوشته شده در راجع بتخفیف علمای عتبات و توهین مقام مقدس آیات الله نجف این روزنامه اگر چه می دانم که خارج از ماست و غرضشان بدنام کردن بزرگان این مملکت است ولی بعضی از روزنامه های محلی را دیدم که برداشته است و آن مقاله نقل کرده است و علاوه یک چیز دیگر هم راجع بدو نفر از نمایندگان نوشته باین عبارت « تا آقا شیخ محمد حسین و حاج سید نصرالله چه گویند » مقصود این است که بنده می بینم آن اشخاصی که همیشه بازی در می آورند برای اینکه قوای ملی را یکدفعه معدوم بکنند و نتوانستند مقصودشان را بعمل بیاورند امروز متمسک باینطور اقدامات شده اند ما کمال تاسف داریم که یک وزیر علومی تا بحال نداشتیم که جلوگیری از مطبوعات بکنند و آن فایده را تمام دنیا از آن می برند ما هم بیایم و تا بحال از هر وزیر که سؤال می کردیم در فلان روزنامه فلان چیز نوشته است صریح جواب میدادند که مادر عمل روزنامه نویسا مداخله نمی کنیم باین جهت نمی توانستیم آنها را طرف سؤال و استیضاح خودمان قرار بدهیم که قانون انطباعات ملرا اجرا کنته لکن الان باز صریح عرض میکنم اینکارها راجع باعداء خارجی ماست که می خواهند آن کسانی را که برای ملت زحمت کشیده اند و در واقع بزرگان ما هستند و چنانچه عرض کردم اهم قوای ملی میباشند بکلی لکه دار نمایند و لازم است مجلس شورای ملی اظهار نماید که بکلی از این قسم مقاله ها بیزار است و هیچ قسم با اظهارات اینگونه اشخاصی که مقاصد آنها معلوم است همراه نیست و باید وزرای مسئول مابعد از این جلوگیری از این گونه کارها بنمایند (عموماً تصدیق کردند)

(مجلس تقریباً نیم ساعت بمداز ظهر ختم شد.)
جلسه ۱۳۵
صورت مشروح روز سه شنبه ۲۴
شهر شعبان المعظم ۱۳۲۸
مجلس سه ساعت و نیم قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد
صورت مجلس روز شنبه را آقای معاضد الملک

فرات نمود.
رئیس - در باب صورت مجلس ملاحظاتی اگر هست بفرمائید.
دکتر علیخان - بنده بنظر می آید قرار شد از وقتی که هیئت رئیس در اینجا حاضر میشوند کسانی که حاضر نشده اند جزء غائبین محسوب باشند در این صورت چند نفر جزء غائبین بوده اند و در صورت مجلس نوشته نشده است دیگر اینکه سئوالی کردم در آخر مجلس در خصوص آقای بهبهانی که تشریف خواهند آورد یا خیر آن هم در صورت مجلس قید نشده است.

رئیس - در خصوص غائبین اینکه فرمودید قرار نشده که هر کسی دیر آمد در صورت مجلس قید شود قرار شد کسانی که دیر می آیند دیر آمدن آنها منظور شود.
دکتر علیخان - بنامش در صورت مجلس نوشته شود و ضرر هم ندارد و مقصود ما رسیدن بیک مقصودی است و بهر شکل که ممکن شود باین مقصود نایل شویم.
کاشف - تقاضا میکنم تلگرافی که از گیلان رسیده است جزء دستور شود که در مجلس خوانده شود.

میرزا کیخسرو - در روزنامه نوشته اند مجلس عدم موافقت خود را با مندرجات جریده ملانصرالدین اظهار کرد و در صورت نوشته اند نفرت خود را اظهار کردند مسلم است مجلس با مذاکرات توهین آمیز هیچ روزنامه موافقت ندارد
رئیس - بلو بنده آن روز تکلیف کردم بمجلس شورای ملی که اگر بامن موافقت دارند هر کس از این روزنامه تنفر دارد قیام کند و تصویب شد.

لسان الحکما - آقای حاجی میرزا زین العابدین قمی مریض هستند دکتر علیخان هم اطلاع دارند چون از ترتیبات مجلس اطلاعی ندارند اطلاع نداده اند و ناخوش سخت هستند.
آقا سید حسین اردبیلی - بنده آنروز دیر نیامدم فقط دو ساعت دیر آمدم و اجازه داشتم.
عز الملک - در موضوع مقاله ملانصرالدین و فرمایشات آقای حاجی سید نصرالله باجمعی اجازه گرفته که سؤال نمایند آنها در جزء صورت مجلس نوشته نشده است بنده هم سئوالی داشتم این هم در صورت مجلس قید نشده است.

رئیس - چون جز دستور نبود داخل مذاکره نشدیم و لازم نبود.
عز الملک - صحیح است که اعتراض بنده راجع بدستور نبود ولی در صورتیکه اعتراضی در مجلس شود نمایندگان حق دارند که جواب بدهند یا اعتراض نمایند یا تصویب یابد کنند یا نباید اصلاحی در مجلس گفته شود یا اینکه وقتی میگویند اجازه داده شود که سایر نمایندگان هم هر چه بمقشان میرسد بیان کنند و در صورت مجلس هم نوشته شود.
(رئیس صورت مجلس را امضاء نمود.)
آقا میرزا ابراهیم خان تلگرافی که از طرف هیئت اتحادیه علماء اصفهان بمجلس مقدس